

ارتقاء

توانمندی های اجتماعی، اقتصادی و نهادی در سکونتگاه های غیر رسمی

تجربه زیسته سبزوار

مهدی برزویی

زمستان 1403

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ وَسَلِّمْ

اللَّهُمَّ عَجِّلْ لَوْلِيِّكَ الْفَرَجَ

توانمندسازی اجتماعی-اقتصادی-نهادی چیست؟ جایگاهش در بازآفرینی کجاست؟

ارکان اصلی برنامه‌های بازآفرینی شهری چیست؟

آموزه های
بازآفرینی
شهری پایدار

مفاهیم پایه
بازآفرینی شهری

ابعاد اجتماعی مورد توجه در
بازا فرینی چیست؟

ابعاد اقتصادی باز آفرینی شهری

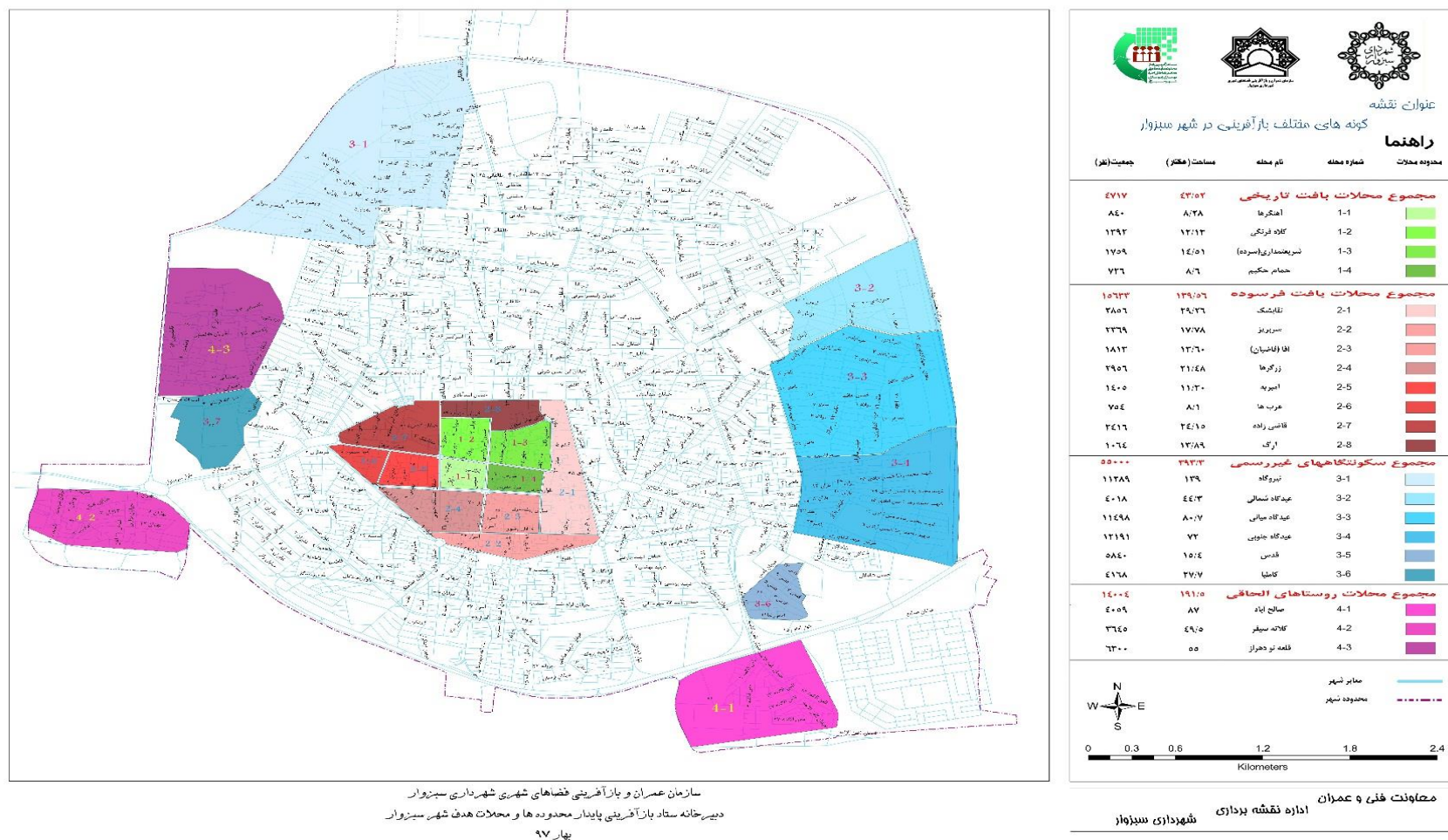

تجربه سبزوار

سبزوار از اولین شهرهای آغازین در بازافرینی شهری بود که در سال 1393 همزمان با تدوین سند و ابلاغ بازافرینی شهری برنامه اقدام مشترک سکونتگاه‌های غیر رسمی خود را تدوین، تصویب و به عنوان پایلوت ملی

ابلاغ گرفت. از سال 1394 عملاً وارد فرایند اجرایی بازافرینی شد و تا کنون بطور مستمر ادامه و در قالب محلات هدف به سرانجام مناسب رسیده است

نقشه محدوده ها و محلات هدف باز آفرینی شهری شهر سبزوار

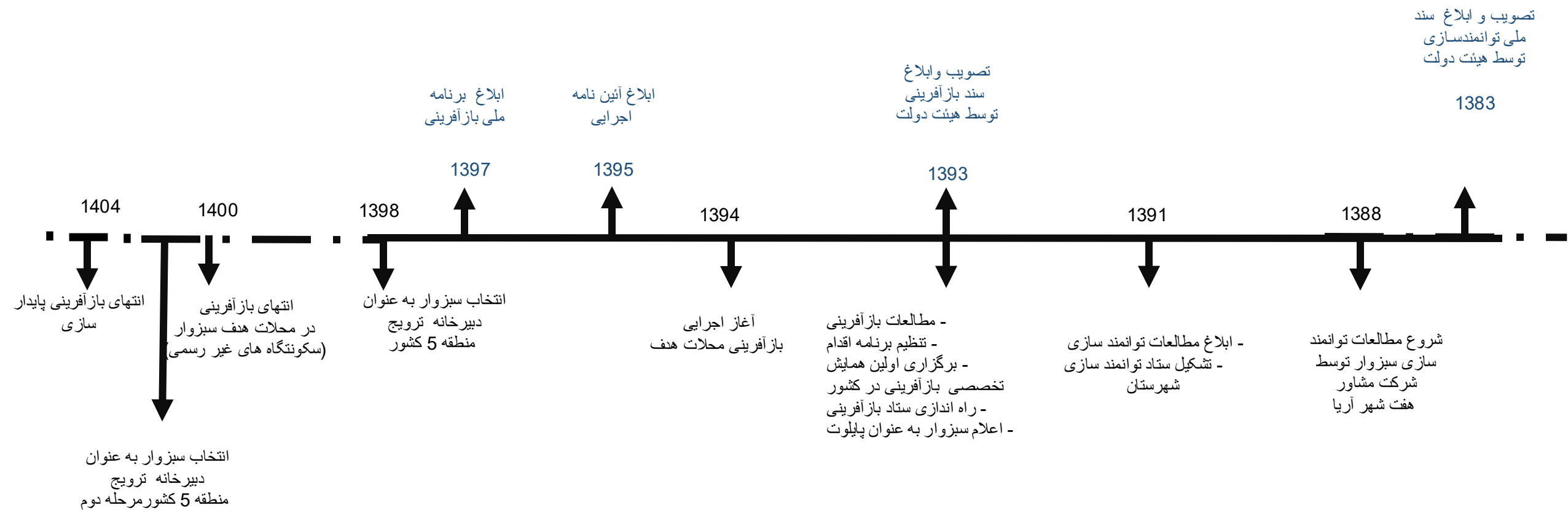

مشخصات محلات هدف

وضعیت مداخله	جمعیت		مساحت		تعداد محلات	مشخصات محلات هدف
	درصد از کل شهر	میزان (نفر)	درصد از کل شهر	میزان (هکتار)		
پایان مرحله اول و آغاز مرحله دوم	22/87	54/899	10/42	391/5	7	سکونتگاههای غیررسمی
آغاز مرحله اول (سه ساله)	5/83	14004	5/10	191/5	3	روستاهای الحاقی
در حال اجرا و ادامه	6/43	15433	3/80	143	8	بافت میانی (فرسوده)
در حال اجراء	3/93	9434	1/14	43	4	بافت تاریخی
	39/06	93770	20/48	769	22	جمع کل

سبزوار دارای 37.5 کیلومتر مربع مساحت است و بر اساس سرشماری 1395 دارای 243.700 نفر جمعیت می باشد.

سیر تحول بازآفرینی در سبزوار

اقدامات اجتماعی-اقتصادی-نهادی

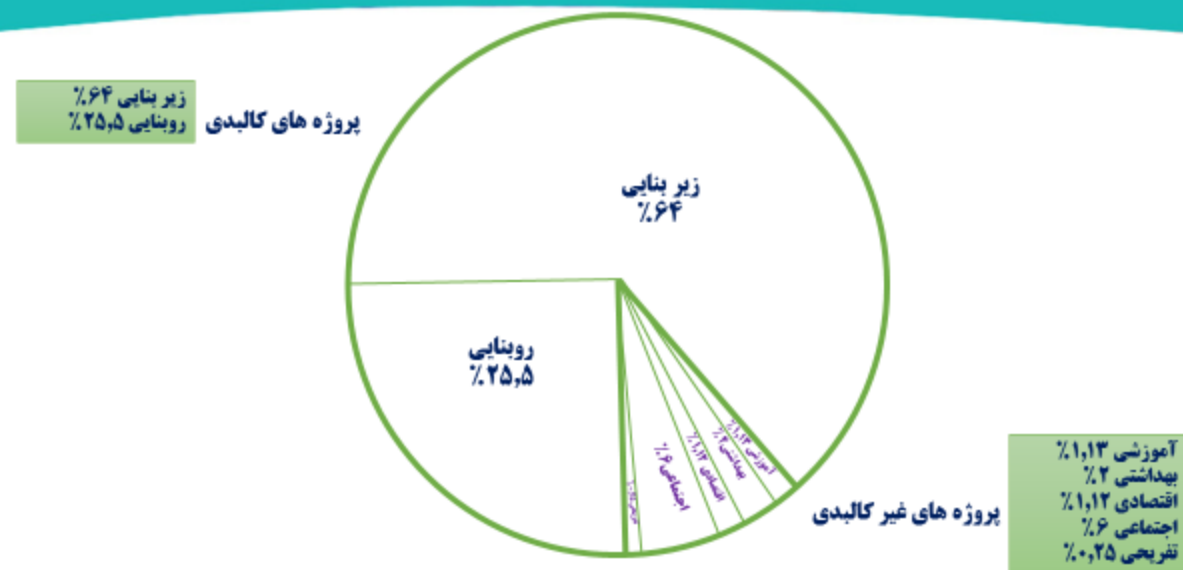
در این بخش به اختصار به اقدامات توانمند ساز اجتماعی-اقتصادی و نهادی در فرایند باز افرینی سکونتگاه های

شهر سبزوار اشاره خواهد شد. قبل از ورود به این مبحث لازم است یادآوری گردد سهم اقدامات این حوزه به حوزه

های کالبدی و فیزیکی ناچیز بوده و ظرفیت پرداختن بیشتر تا حداقل یک چهارم را داشته است.

اقدامات (توانمندسازی) اجتماعی

وضعیت عملکرد توزیع حوزه های مختلف ستاد باز آفرینی شهر سبزوار

ضرورت و اهمیت مسئله اجتماعی در سکونتگاه های غیر رسمی

اقدامات (توانمندسازی) اجتماعی

- تدوین برنامه اقدام مشترک باز آفرینی شهری با رویکرد اجتماعی

- راه اندازی دفاتر باز آفرینی شهری در محلات جهت پاسخ گویی، ارتباط و اعتماد سازی

- شناسایی معتمدین، فعالین و ذینفوذان محله، مشارکت در فرایند واگاهی بخشی و حساس سازی آنها

• - شناسایی نهادهای موجود در محله و واگاهی بخشی و حساس سازی آنها

• - شناسایی مدیران مدارس و بررسی وضعیت مدارس و اقداماتی در جهت رفع نواقص آنها با مشارکت انجمن اولیا در راستا کیفیت آموزشی مدارس و نقش آفرینی آنها در فعالیت های محله

اقدامات (توانمندسازی) اجتماعی

- تشکیل کمیته اجتماعی فرهنگی ستاد و حتی فعال سازی زیر کمیته های آموزشی-بهداشتی و فرهنگی
- -شناسایی مساجد و هیئت امناء و تامین نیاز به امام جماعت و جلسات مشترک جهت همکاری
- -برگزاری جلسات دوره ای آموزشی، هم اندیشی و اطلاع رسانی با شورای معتمدین و نهاد ها و روحانیون
- -دعوت و حضور معتمدین و نهادها در جلسات ستاد و کمیته ها جهت اطلاع از تصمیمات

اقدامات (توانمندسازی) اجتماعی

- برگزاری کارگاه های آموزشی متعدد مهارت های توسعه فردی برای خانواده ها
- راه اندازی دفاتر مشاوره روانشناختی در محلات در جهت کمک به حل مسائل رفتاری خانواده ها
- - همراهی در برگزاری مناسبت ها و مراسمات ملی و ایینی در طول سال توسط اهالی
- برگزاری مسابقات-چشنواره و یادواره ها به کمک اهالی و نهادها
- همراهی در اجرا اردو های زیارتی-سیاحتی داخل شهری و بیرون شهری توسط نهاد ها و گروه ها

اداره ورزش و جوانان شهرستان سبزوار

اقدامات (توانمندسازی) اقتصادی

-تعریف اقدامات اقتصادی در برنامه اقدام مشترک بر اساس نیاز ها

-تشکیل کمیته اقتصادی با دبیری اداره کار ، رفاه و اشتغال

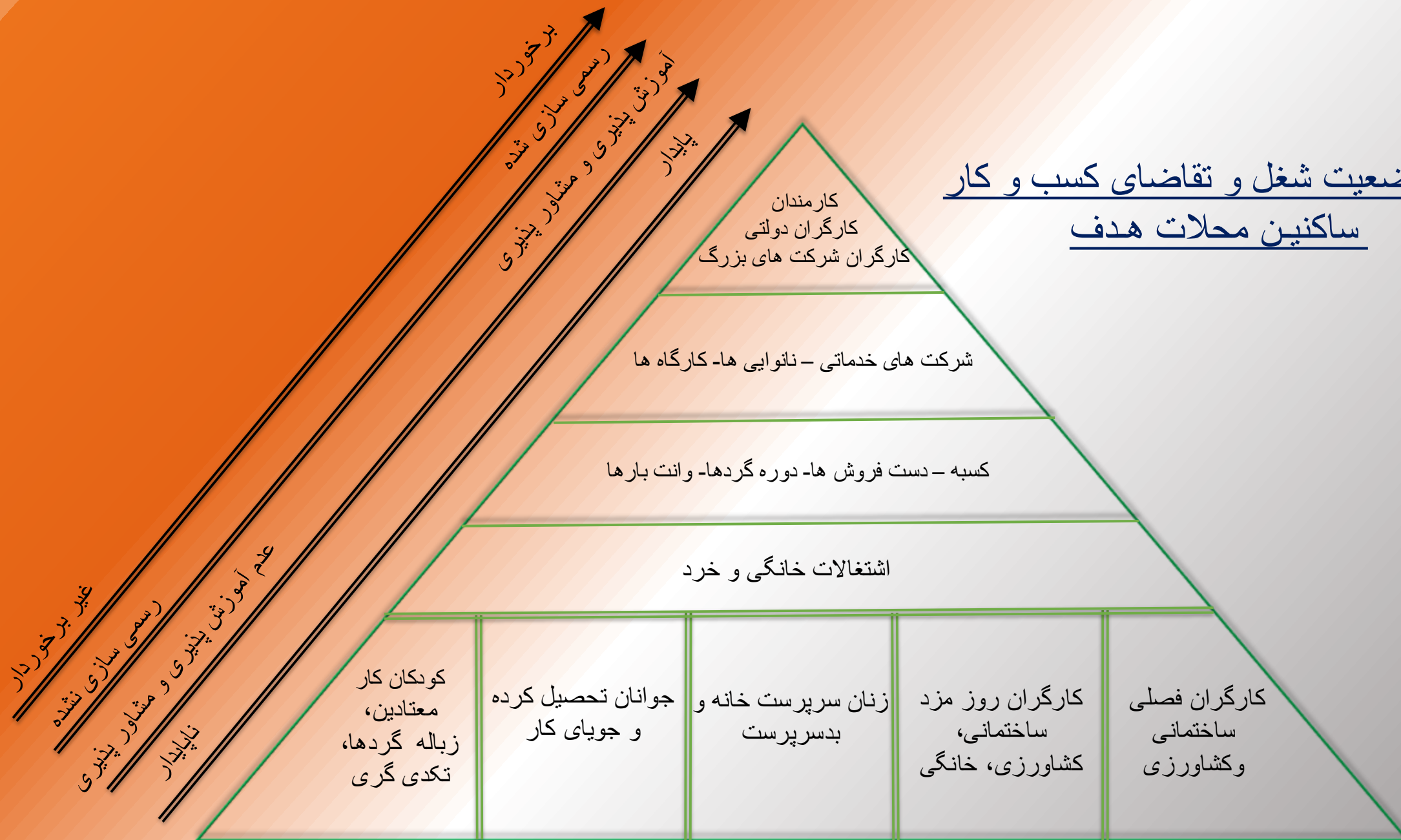
-اجرا آموزش های فنی و حرفه ای برای متقاضیان در محلات

• -آموزش های کارافرینی به افراد مستعد کار افرینی

اقدامات (توانمندسازی) اقتصادی

- اعطا تسهیلات مشاغل خانگی به میزان 30% از اعتبار شهرستان
- اعطا تسهیلات پشتیبان و تبصره 18 برای راه اندازی کسب و کار یا توسعه
- برگزاری نمایشگاه های محلی و دوره ای جهت عرضه محصولات تولیدی محلات
- توسعه اکوسیستم مشاغل خانگی و کسب و کار های خرد در محلات و شهر

هرم وضعیت شغل و تقاضای کسب و کار ساکنین محلات هدف

آموزش

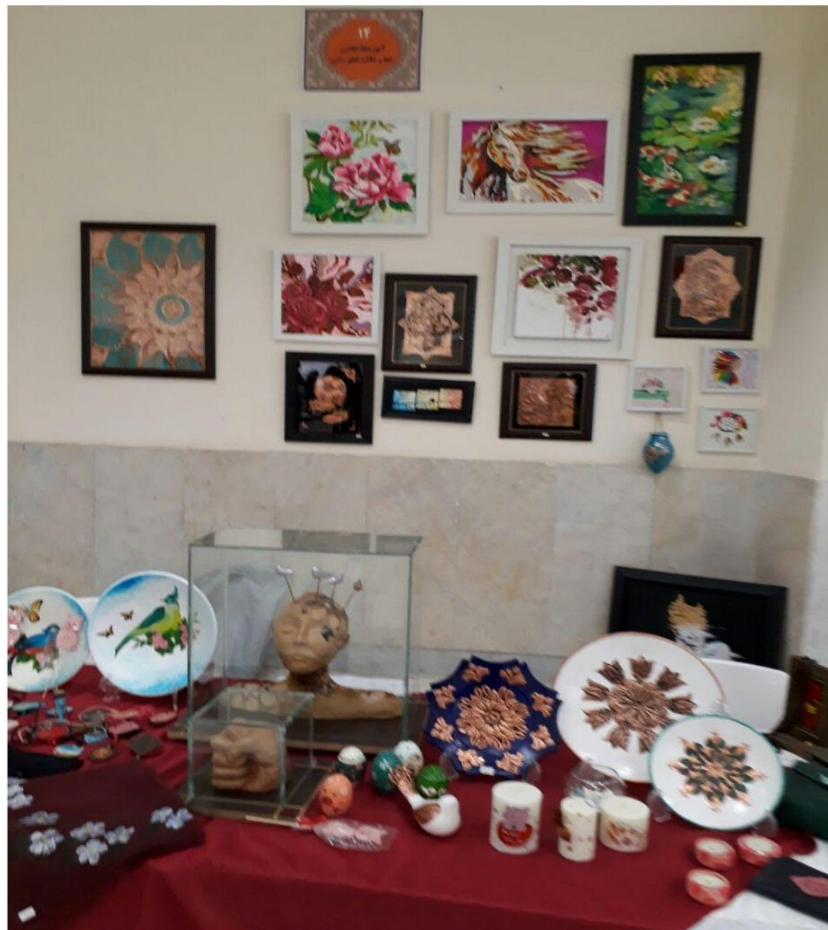

اشتغال

نمایشگاه های مشاغل خانگی و خرد

بوت کمپ کار آفرینی سبزوار

اقدامات (توانمندسازی) نهادی

- -شناسایی نهادها و گروه های مردمی در محله و همچنین نهادهای دولتی و عمومی
- -کمک به شکل گیری نهادهای جدید از جمله مراکز نیکو کاری کمیته امداد و مراکز مثبت زندگی بهزیستی و...
- -ظرفیت سازی، آگاهی بخشی و حساس سازی نهادهای موجود در محله
- -کمک به شکل گیری نهادهای تخصصی توسعه محله توسط معتمدین محله

اقدامات (توانمندسازی) نهادی

- -شبکه سازی نهادهای مردمی محله و محلات شهر در جهت هم افزایی اقدامات
- -شناسایی و ظرفیت سازی نهادهای مردمی منطقه ای و شهرستانی در جهت کمک به محله
- -برقراری پیوند بین نهادهای محلی و نهادهای بزرگ و تخصصی شهرستان در جهت هم افزایی

نتایج و آثار اقدامات توانمندسازی

-ارتقاء سواد شهروندی ساکنین جهت پیگیری امورات مبتلا به اجتماعی خود

-افزایش اعتماد به نفس ساکنین در مواجهه با مسائل روزانه خود

-تقویت مطالبه گری منطقی حقوق خود از دستگاه های مسئول

- افزایش آموزش پذیری و مشاوره پذیری ساکنین

نتایج و آثار توانمندسازی

- -افزایش تعلق و دلبستگی مکانی ساکنین نسبت به محله
- -افزایش رضایت عمومی و امید به زندگی
- -تقویت مشارکت مردمی
- -افزایش سواد سلامت و مراقبت های بهداشت فردی و عمومی

نتایج و آثار توانمندسازی

- -ارتقاء دارایی ثابت(منزل) ساکنین با افزایش اقدامات کالبدی و فضایی در محله
- -کفایت نسبی دوره های مهارت اندوزی با وفور دوره های رایگان انجام گرفته در محلات
- -شکل گیری تعادل معیشتی و اشتغال ساکنین محلات با بدنه شهر
- -تقویت ارتباطات و اتصالات نهاد های محله و دیگر نهادها در جهت اقدامات مشترک
- -جریان سازی نهادی در شهر و محلات

درس اموخته ها

-اقدامات اقتصادی-اجتماعی از ارزان ترین و موثرترین اقدامات بازافرینی است.

- -این اقدامات حوصله بر و طاقت فرسا است وبا روش اداری و اجرایی به سختی انجام می گیرد.
- -اجرا موفق انها نیازمند تسهیل گران مجرب است .وجود تسهیلگر در مرکز فعالیت های اجتماعی- اقتصادی سرمایه های اقتصادی و انسانی را بدرستی به جریان خواهد انداخت.

درس اموخته ها

- -ساکنین این محلات قبل از هرچیز گرفتار فقر دانشی (آگاهی- توانایی) هستند. از حیاتی ترین اقدامات آموزش های لازم است.
- -دستگاه های دولتی و عمومی مسئول حوزه اجتماعی-اقتصادی به درک درست از مسائل یا توان بایسته ای در حل آنها نرسیده اند و لزوم ظرفیت سازی نهادی وجود دارد.
- -تدوین شناسنامه اجتماعی -اقتصادی محله از لوازم اولیه ورود به محله است که با ید نسبت به تهیه ان اقدام نمود.

درس اموخته ها

- -در توانمندسازی اقتصادی نهادهای دولتی و عمومی متعددی در حال فعالیت موازی هستند. ضرورت دارد شبکه سازی و ظرفیت سازی مناسبی جهت هم افزایی انجام گیرد.
- - -دانشگاه ها ظرفیت بی نظیری در راهبری دانشی فعالیت های اجتماعی-اقتصادی هستند و باید مورد استفاده قرار گیرند
- - -بعضی بر این باورند توانمندسازی اقتصادی -اجتماعی بدنبال اقدامات کالبدی در محله حاصل می گردد در صورتی که اگر حوزه اجتماعی -اقتصادی را پیش نیاز توسعه کالبدی ندانیم حداقل در کنار آن باید فرض کنیم

درس آموخته ها

• و کلام آخر اینکه:

• بدون خواست و حضور **مردم** در جریان بازآفرینی و عدم میدان داری **نهادهای مردمی** در مرکز بازآفرینی و بدون **ظرفیت سازی نهادی** در ابعاد دولتی-عمومی -مردمی در کل فرایند بازآفرینی و **توانمندسازی** واقعی آنها حتی اگر هزارها میلیارد در محلات ناکارآمد هزینه شود اثر بخشی لازم بدست نمی آید و مسئله همچنان ادامه خواهد داشت....

با امید به توسعه روز افزون و
سر بلندی ایران بزرگ

